

V Bruseli 1. 7. 2024
COM(2024) 254 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Hodnotenie *ex post* programu Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej
inovácie (EaSI) vrátane záverečného hodnotenia európskeho nástroja
mikrofinancovania Progress (EPMF)**

{SEC(2024) 184 final} - {SWD(2024) 146 final}

Obsah

1. Úvod	2
2. Hlavné zistenia hodnotenia	3
2.1. Účinnosť	3
2.2. Efektívnosť	5
2.3. Pridaná hodnota EÚ	5
2.4. Súdržnosť a komplementárnosť	6
2.5. Relevantnosť	7
3. Závery	7
3.1. Poučenia, ktoré sa už kapitalizovali	7
3.2. Získané poznatky na uplatnenie v budúcich politikách	9

1. Úvod

V tejto správe sú zhrnuté hlavné zistenia a poznatky z pracovného dokumentu útvarov Komisie (SWD), v ktorom sú predstavené výsledky hodnotenia *ex post* programu v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie 2014 – 2020 (EaSI) realizovaného Komisiou vrátane záverečného hodnotenia európskeho nástroja mikrofinancovania Progress 2010 – 2016 (EPMF). Komisia začala hodnotenie týchto dvoch programov¹ v roku 2021. V súlade s usmerneniami o lepšej právnej regulácii sa hodnotenie zameralo na ich účinnosť, efektívnosť, relevantnosť, ucelenosť/komplementárnosť a pridanú hodnotu EÚ.

Program v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie 2014 – 2020 (EaSI)² bol koncipovaný tak, aby prispel k modernizácii politík zamestnanosti a sociálnych politík (os PROGRESS); uľahčil prístup na trhy práce a pracovnú mobilitu (os EURES) a zvýšil prístup k mikrofinancovaniu a sociálnemu podnikaniu (os mikrofinancovanie/sociálne podnikanie). Komisia realizovala EaSI v členských štátoch a ďalších zúčastnených krajinách (EZVO/EHP, kandidátskych krajinách EÚ a potenciálnych kandidátskych krajinách).

Európsky nástroj mikrofinancovania Progress 2010 – 2016 (EPMF)³ bol iniciovaný Komisiou s cieľom rozšíriť dosah mikrofinancovania na konkrétne rizikové skupiny a mikropodniky. Na EPMF, ktorý v členských štátoch EÚ vykonáva Európsky investičný fond (EIF), nadviazala nová generácia finančných nástrojov v rámci osi mikrofinancovanie/sociálne podnikanie, ktorá je súčasťou programu EaSI.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie (SWD) sa vychádza z údajov zhromaždených prostredníctvom externej podpornej štúdie a hodnotenia, ktoré uskutočnil Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV). Do hodnotenia sa aktívne zapojili zástupcovia Európskeho investičného fondu (EIF), ktorí poskytovali údaje, informácie a odborné znalosti⁴. Pri hodnotení sa využili aj predchádzajúce hodnotenia *ex ante* a *ex post*, ktoré vykonal EaSI a zohľadnili sa príslušné priebežné hodnotenia EaSI (2017)/EPMF (2014). Takisto sa náležite zohľadňujú výsledky [hodnotenia ex post nariadenia o EURES](#) (2021)⁵ s cieľom posilniť

¹ Požiadavky na hodnotenie a rozsah pôsobnosti programov EaSI a EPMF sú stanovené v príslušných právnych základoch. V článku 38 ods. 1 nariadenia o EaSI sa uvádza, že „konečné hodnotenie uvedené v článku 13 ods. 4 tohto nariadenia zahŕňa konečné hodnotenie uvedené v článku 9 rozhodnutia č. 283/2010/EÚ“.

² Nariadenie o EaSI (EÚ) č. 1296/2013 (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:SK:PDF>), zmenené nariadením (EÚ, Euratom) 2018/1046 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1046>).

³ Rozhodnutie o EPMF č. 283/2010/EÚ (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:087:0001:0005:SK:PDF>).

⁴ Rozpočet EaSI spravovalo väčšinou priamo GR EMPL na základe výziev na predkladanie návrhov a ponúk. Z troch nástrojov zoskupených v rámci 3. osi EaSI (os mikrofinancovanie/sociálne podnikanie) sa *záručný nástroj* a *segment investícií do budovania kapacít* vykonávali nepriamo (Komisia ich riadením poverila EIF), zatiaľ čo *nástroj financovania* bol vykonaný priamo Komisiou. Oba finančné nástroje zriadené v rámci EPMF (*záručný nástroj* a *nástroj financovania*) vykonal aj EIF v režime nepriameho riadenia.

⁵ Hodnotenie *ex post* nariadenia o EURES sa realizovalo podľa [nariadenia o EURES \(2016/589\)](#). Jeho rozsah zahŕňal štyri skupiny vykonaných činností: služby pre uchádzačov o zamestnanie a zamestnávateľov, portál EURES, cielené programy mobility a cezhraničné partnerstvá. Odkaz na konečnú verziu SWD(2021) 217 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0217&rid=6>). Odkaz na

zistenia osi EURES, ako aj [štúdie INOVA+](#) (2022)⁶ o projektoch sociálneho experimentovania s cieľom rozšíriť zistenia osi PROGRESS.

Uskutočnili sa konzultácie so širokou škálou zainteresovaných strán vrátane vnútroštátnych orgánov, prijímateľov podpory programov, súkromných organizácií, sociálnych podnikov, finančných sprostredkovateľov, organizácií občianskej spoločnosti a občanov. Počas celého procesu konzultácií poskytlo spätnú väzbu celkovo viac ako 400 zainteresovaných strán⁷.

V tejto správe sú zhrnuté hlavné zistenia hodnotenia a uvedené nedostatky/oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť a ktorým by Komisia mohla v súčasnom programovom období venovať osobitnú pozornosť. Poskytuje sa v nej aj prehľad zlepšení, ktoré už boli vykonané v rámci Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+), zložky EaSI⁸.

2. Hlavné zistenia hodnotenia

EaSI a EPMF podnietili multiplikačný účinok financovaním celého radu doplnkových činností (štúdie, sociálne experimentovanie, budovanie kapacít a platformy vzájomného učenia) a pilotnými iniciatívami na podporu zamestnanosti, pracovnej mobility a prístupu k financiám pre zraniteľné skupiny a sociálne podniky. Kľúčové zistenia uvedené nižšie sú štruktúrované podľa piatich hodnotiacich kritérií.

2.1. Účinnosť

Tvorba politík založená na dôkazoch a viditeľnosť sociálnych inovácií. EaSI sa prejavil ako účinný nástroj na podporu tvorby politík založenej na dôkazoch. Poskytol poznatky komparatívnej analýzy a možnosti vzájomného učenia sa na základe širokého tematického prístupu a geografického pokrytia. Ako jedna z najviditeľnejších a najúspešnejších činností so širokým spektrom sociálnych intervencií zameraných na osoby v najväčšej núdzi sa ukázalo sociálne experimentovanie. Zahnutie výsledkov sociálneho experimentovania do tvorby politík však bolo obmedzené nedostatkom vhodných kanálov šírenia informácií a stimulačných mechanizmov, ktoré by prepojili EaSI a ESF medzi sebou navzájom a s vnútroštátnymi zainteresovanými stranami/tvorcami politík. Celkovo hodnotenie poukazuje na nedostatočné šírenie možností financovania, výsledkov a osvedčených postupov EaSI.

Väčšia zodpovednosť zainteresovaných strán a ich schopnosť ovplyvňovať tvorbu politík. EaSI účinne zvýšil schopnosť zainteresovaných strán⁹ podieľať sa na tvorbe politík a

nariadenie	(EÚ)	2016/589:	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2016.107.01.0001.01.ENG .
------------	------	-----------	---

⁶ Odkaz na štúdiu INOVA+: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6a3aa5b7-0254-11ed-acce-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>.

⁷ V závislosti od identifikovanej skupiny zainteresovaných strán sa na uskutočnenie konzultácií použili špecializované metódy a nástroje: online verejná konzultácia na základe dotazníka, pološtruktúrované rozhovory, ohniskové skupiny a ciele prieskumy s kľúčovými zainteresovanými stranami. Tieto konzultácie doplnili údaje a informácie získané inými metódami, ako sú napríklad sekundárny výskum a prípadové štúdie.

⁸ Odkaz na nariadenie o ESF+ (2021/1057): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1057>.

⁹ Sieť mimovládnych organizácií na úrovni EÚ, zástupcovia štátnej správy, medzisektoroví sociálni experimentátori, poskytovatelia mikroúverov a sociálni podnikatelia využívali podporu programu

ovplyvňovať ju. Získané a vymieňané poznatky umožnili tvorcom politik v zúčastnených krajinách a na úrovni EÚ podložiť politické rozhodnutia spoľahlivými dôkazmi. Vďaka nim sa zvýšila aj informovanosť a zodpovednosť verejnosti v súvislosti s politikami EÚ v sociálnej oblasti. Podpora mimovládnych organizácií na úrovni EÚ umožnila zabezpečiť ich dlhodobú udržateľnosť, vďaka čomu sa mohli stať rozhodujúcim zdrojom odborných poznatkov pre tvorcov politik na vnútroštátnej úrovni a pre inštitúcie EÚ. Potreba, aby siete mimovládnych organizácií na úrovni EÚ každý rok znovu predkladali žiadosti v rámci opakujúcich sa výziev na predkladanie návrhov však pre tieto siete znamenala neistotu a vytvárala administratívnu záťaž (na žiadateľov aj útvary Komisie).

Vytvorenie stabilného komunikačného spojenia medzi EÚ a organizáciami občianskej spoločnosti. Granty na prevádzku udelené sieťam mimovládnych organizácií na úrovni EÚ zabezpečili ich dlhodobú udržateľnosť a umožnili im zvýšiť profesionalitu vďaka prijatiu stálych zamestnancov. Podporou budovania kapacít a výmeny skúseností umožnili aj zvýšenie počtu členov na vnútroštátnej úrovni a vzájomné zblíženie členských organizácií vytvorením pocitu spolupatričnosti. V dôsledku toho sa zvýšila viditeľnosť a relevantnosť politik EÚ pre tieto organizácie.

Zvýšená mobilita pracovnej sily, ktorá uľahčuje vyplnenie nedostatku pracovnej sily. EaSI účinne uľahčil zosúladienie voľných pracovných miest s potrebami uchádzačov o zamestnanie tým, že prispel k transparentnosti trhu práce a poskytol relevantné informácie o pracovných/životných podmienkach v EÚ. Hodnotenie ukázalo rastúcu užitočnosť európskeho portálu pre pracovnú mobilitu (EURES), ako aj cezhraničných partnerstiev a cielených programov mobility, ktoré spoločne zvýšili počet pracovných umiestnení na úrovni EÚ. Tieto služby tiež zlepšili vnímanie cezhraničnej zamestnanosti a uľahčili geografickú/profesijskú mobilitu pracovníkov. Z hodnotenia vyplýva, že uvedené pozitívne výsledky však boli oslabené neúplným zverejňovaním voľných pracovných miest na vnútroštátnej úrovni do konca roka 2020 a nedostatočnou viditeľnosťou služieb zamestnanosti zo strany siete EURES pre zamestnávateľov.

Dostupnejšie financovanie pre zraniteľné skupiny, mikropodniky a sociálne podniky. EaSI aj EPMF boli veľmi účinné pri podpore finančných sprostredkovateľov, aby mohli osloviť osoby s ťažkosťami v prístupe k financiám na založenie alebo rozvoj podniku a poskytnúť financie sociálnym podnikom. Dohody s finančnými sprostredkovateľmi v rámci EPMF aj EaSI umožnili poskytnúť väčší počet pôžičiek konečným cieľovým skupinám a dosiahli vyššiu likviditu, ako sa očakávalo¹⁰. Ďalším účinkom bolo neustále zvyšovanie geografického pokrytia aj pokrytia cieľových skupín¹¹. Z hodnotenia vyplýva, že podpora niektorých kategórií (najmä žien a nezamestnaných) sa v priebehu času znížila, zatiaľ čo podpora seniorov a osôb pochádzajúcich z tretích krajín sa výrazne zvýšila.

prostredníctvom priamych grantov na prevádzku a akciu, ako aj podporu vzdelávacích činností a materiálov na šírenie/poskytovanie informácií.

¹⁰ Počet poskytnutých mikropôžičiek vzrástol z „0“ (porovnanie pred spustením EPMF) na približne 32 000 v roku 2014 (hodnota vďaka EPMF) a na približne 97 000 v roku 2020 (vďaka EaSI).

¹¹ Vďaka zvýšenému rozpočtu a rozšírenému geografickému rozsahu (vrátane kandidátskych krajín, potenciálnych kandidátskych krajín a krajín EZVO, ktoré sú členmi EHP) mohol EIF v rámci EaSI ovplyvniť oveľa viac krajín. Podpora poskytovaná v rámci EaSI sa týkala približne 30 krajín, zatiaľ čo podpora EPMF sa týkala približne 20 krajín.

Posilnené ekosystémy mikrofinancovania a sociálneho podnikania. EaSI poskytol poskytovateľom mikroúverov školenia a poradenské služby s cieľom posilniť kapacitu finančných sprostredkovateľov pri zavádzaní finančných produktov poskytovaných v rámci osi mikrofinancovanie/sociálne podnikanie. Z kvantitatívneho hľadiska poskytnutá podpora prekročila svoj počiatočný cieľ, zatiaľ čo z kvalitatívneho hľadiska bola kľúčovým úspechom EaSI zvýšená kapacita poskytovateľov mikroúverov, čo viedlo k posilneniu ekosystémov mikrofinancovania a sociálneho podnikania v zúčastnených krajinách.

Nerovná účasť krajín na EaSI. Hoci výzvy EaSI na predkladanie návrhov boli otvorené pre všetky oprávnené krajiny, žiadatelia z krajín s väčšími skúsenosťami/know-how v podávaní žiadostí o financovanie EÚ (z dôvodu blízkosti k inštitúciám EÚ a/alebo intenzívnejšieho/aktívnejšieho šírenia informácií o možnostiach financovania EÚ) predložili proporcionálne viac kvalitných návrhov ako ostatné krajiny (najmä malé krajiny, novšie členské štáty a kandidátske/potenciálne kandidátske krajiny). Preto mali väčšiu šancu na získanie grantu v rámci priameho riadenia (na základe kritérií kvality výziev na predkladanie návrhov).

Integrácia „horizontálnych“ zásad v oboch programoch. Hodnotenie ukázalo, že pre zainteresované strany – najmä siete mimovládnych organizácií na úrovni EÚ, ale aj prijímatelia grantov EaSI a finanční sprostredkovatelia EaSI/EPMF – predstavovali horizontálne zásady zakotvené v oboch právnych základoch¹² hlavnú zásadu pri vykonávaní programov.

2.2. Efektívnosť

Nákladovo efektívne vykonávanie činností. Analýza nákladovej efektívnosti ukázala, že na jednotlivé činnosti boli pridelené dostatočné zdroje a že ciele boli dosiahnuté efektívne. Zainteresované strany vnímali¹³ úsilie spojené s vykonávaním činností ako zodpovedajúce prínosom a pridelený rozpočet považovali za dostatočný na dosiahnutie plánovaných výsledkov. Túto účinnosť však spomaľovala administratívna záťaž vo fázach podávania žiadostí o projekty, udeľovania grantov a vykonávania projektov, najmä v prípade malých štruktúr a sietí mimovládnych organizácií na úrovni EÚ, ktoré mali k dispozícii obmedzené finančné a ľudské zdroje.

Správne pridelenie zdrojov a všeobecná absencia plytvania. Analýza hospodárskej efektívnosti ukázala, že premena vstupov na výsledky sa uskutočnila nákladovo najúčinnnejším spôsobom. Dopyt po mikrofinancovaní/sociálnom podnikaní bol vyšší, ako sa očakávalo, prostriedky však boli úspešne navýšené prostredníctvom záruky Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI). Z hodnotenia tiež vyplýva, že administratívne náklady

¹² V hodnotení sa tiež analyzovalo to, ako daný program EaSI pri plnení svojich cieľov integroval horizontálne zásady definované v článku 4 nariadenia o EaSI, t. j. venovať pozornosť zraniteľným skupinám; zaručiť primeranú a dôstojnú sociálnu ochranu a podporovať vysokú úroveň kvalitnej a udržateľnej zamestnanosti. Podobné horizontálne zásady boli začlenené do všeobecných cieľov EPMF (článok 2 rozhodnutia o EPMF).

¹³ Hoci v hodnotení chýbali kvantitatívne dôkazy o nákladoch a prínosoch niektorých výstupov (najmä vytvorených analytických poznatkov, ale aj výsledkov činností budovania kapacít, vzájomného učenia sa a sociálneho experimentovania), analýza bola doplnená o porozumenie tomu, ako činnosti spĺňali potreby cieľových skupín.

boli počas celého obdobia konštantné a dobre naplánované. Náklady súvisiace s riadením boli podstatne nižšie, ako sa očakávalo, čo poukazuje na vysokú úroveň efektívnosti¹⁴.

2.3. Pridaná hodnota EÚ

Dosiahnutie vplyvov a podpora spolupráce, ku ktorej by inak nedošlo. Z hodnotenia vyplynulo, že EaSI ponúkol zúčastneným krajinám konkrétnu platformu na výmenu poznatkov a vzájomné učenie, konsolidoval siete MVO na úrovni EÚ a umožnil im znásobiť počet členov v celej EÚ. Zlepšila sa aj spolupráca v rámci systému EURES s cieľom uľahčiť mobilitu pracovnej sily na úrovni EÚ. EaSI aj EPMF zvýšili podporu mikrofinancovania a sociálneho podnikania na úrovni EÚ prostredníctvom inovatívnej spolupráce s EIF. Tiež podnietili spoluprácu a vzájomné učenie sa medzi zainteresovanými stranami z verejného a súkromného sektora a sektora občianskej spoločnosti, ktoré majú inak málo stimulov na spoluprácu, ako aj lepšie zosúladenie s potrebami cieľových skupín.

Vytváranie pridanej hodnoty EÚ v porovnaní s vnútroštátnou úrovňou. Hodnotenie ukázalo, že EaSI je najvhodnejším nástrojom na vytváranie celoeurópskych výstupov, ako sú komparatívne databázy, štúdie a činnosti vzájomného učenia – tém, ktoré nepatria medzi hlavné priority na ostatných úrovniach verejnej správy. Vnútroštátne systémy by bez podpory EaSI pravdepodobne neboli schopné podporovať sociálne experimentovanie v zúčastnených krajinách a sieťach MVO na úrovni EÚ. Okrem toho neboli k dispozícii žiadne iné zdroje EÚ špeciálne určené na cezhraničné partnerstvá, ciele programy mobility a portál voľných pracovných miest na úrovni EÚ.

Posilnenie prístupu k financovaniu mikropodnikov a sociálnych podnikov na úrovni EÚ. Program EaSI poskytol podporu špecifickým cieľovým skupinám, čo by inak nebolo možné. Hodnotenie ukázalo, že na vnútroštátnej úrovni EaSI a EPMF vyplnili jasnú medzeru identifikovanú na príslušných trhoch mikrofinancovania a sociálneho podnikania. Tento účinok programov sa dosiahol znížením rizík pre finančných sprostredkovateľov, čím sa uľahčil prístup k financiám a ich dostupnosť pre nezamestnaných, znevýhodnené osoby, mikropodniky a sociálne podniky.

2.4. Súdržnosť a komplementárnosť

Zabránenie duplicite úsilia a zvýšenie efektívnosti. Vďaka EaSI sa zvýšila pridaná hodnota EÚ a zároveň sa zabránilo duplicite úsilia tým, že sa zhromaždili a zastrešili roztrieštené, ale vzájomne sa dopĺňajúce fondy. Racionalizáciou nástrojov, pravidiel a postupov pod hlavičkou EaSI sa zredukoval čas potrebný na programovanie a vykonávanie, ako aj investované peňažné/nepeňažné zdroje, čím sa dosiahlo zvýšenie efektívnosti. Hodnotenie potvrdilo, že pri

¹⁴ Všeobecné administratívne náklady zahŕňajú výdavky spojené s monitorovaním, hodnotením, koordinačnými stretnutiami, vývojom IT, auditom a komunikáciou. Náklady na riadenie zahŕňajú peňažné náklady (súvisiace s organizáciou zasadnutí výboru EaSI, náklady na monitorovanie a hodnotenie programu) a nepeňažné náklady (celkový počet zamestnancov na plný úväzok zapojených do koordinácie programu). Vzhľadom na nedostatočné informácie o metodickom prístupe *ex ante* použitom pri odhadoch však nebolo možné dospieť k spoľahlivému záveru.

plnení potrieb zainteresovaných strán bola podpora EaSI účinnejšia a efektívnejšia ako roztrieštená podpora poskytovaná oddelene v rámci predchádzajúcich programov¹⁵.

Komplementárnosť medzi EaSI a ESF. Oba programy mali podobné ciele, ale líšili sa v prístupe k ich dosiahnutiu, t. j. v jednom sa používal priamy/nepriamy spôsob riadenia a v druhom zdieľané riadenie. V hodnotení sa však ukázalo, že medzi nimi chýbajú synergie týkajúce sa väčšinou rozširovania sociálnych inovácií testovaných v rámci EaSI. Hodnotenie poukazuje na nedostatočné šírenie výsledkov EaSI na vnútroštátnej úrovni, najmä medzi riadiacimi orgánmi ESF, a na chýbajúce stimuly/mechanizmy na uľahčenie prechodu z režimu priameho riadenia na režim zdieľaného riadenia. Bola identifikovaná aj určitá komplementárnosť medzi treťou osou EaSI a ESF – ktorá sa pred spustením EaSI vyskytovala len zriedka¹⁶ – čo predstavuje zlepšenie v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami, keď sa potenciálna komplementárnosť medzi EPMF a ESF využívala nedostatočne.

Komplementárnosť medzi EaSI a ostatnými programami Únie. Napriek podobnostiam z hľadiska cieľov a cieľových skupín bolo zameranie EaSI dostatočne odlišné (z hľadiska cieľov, činností, cieľových skupín, geografického rozsahu a politických priorít) v porovnaní s inými fondmi na úrovni EÚ (Erasmus+, Horizont 2020, EURAXESS, Interreg, COSME, InnovFin), čím sa predchádza prekryvaniu. Z hodnotenia vyplynulo, že je dôležité zachovať rôzne druhy podpory na úrovni EÚ a zároveň zabezpečiť lepšiu koordináciu medzi programami EÚ zameranými na rovnaké skupiny.

¹⁵ EaSI nadviazal na tri nástroje, ktoré existovali pred ním, a zabezpečil pokračovanie ich činností: program v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity ([PROGRESS](#)), Európska sieť služieb zamestnanosti ([EURES](#)) a Európsky nástroj mikrofinancovania Progress ([EPMF](#)).

¹⁶ Na základe zistení [štúdie na podporu priebežného hodnotenia EPMF](#) (2014) a [hlbkovej analýzy Európskeho parlamentu](#) (strana 16) v rámci hodnotenia sa odhaduje, že len 20 % finančných sprostredkovateľov EPMF uviedlo spoluprácu so subjektmi podporovanými z ESF.

2.5. Relevantnosť

Jasná a trvalá potreba všetkých typov hodnotených akcií. Hodnotením sa preukázalo, že existuje jasná a trvalá potreba analytických činností na podporu dôkazov o politikách vrátane sociálneho experimentovania, budovania kapacít na zvýšenie účasti zainteresovaných strán/ovplyvnenia politik, nástrojov na uľahčenie geografickej a profesijnej mobility, ako aj na zlepšenie prístupu k financiám, najmä pre zraniteľné skupiny.

Úspešné prispôsobenie sa novým prioritám a výzvam. Z hodnotenia vyplynulo, že sa podarilo prispôbiť EaSI novým výzvam a prioritám (utečenecká kríza, brexit, pandémie Covid-19, súbežná zelená a digitálna transformácia), a to vďaka rôznorodosti/komplementárnosti jeho činností, ako aj relatívne jednoduchému programovaniu/vykonávaniu v režime priameho/nepriameho riadenia.

Prispievanie ku kvalite života cieľových skupín a k všeobecným politickým cieľom. Pri hodnotení preukázaných hospodárskych, sociálnych a finančných prínosov pre cieľové skupiny sa dospelo k záveru, že EPMF a EaSI mali pozitívny efekt na kvalitu života, životné prostredie a posilnenie postavenia obyvateľov v súlade so stratégiou EÚ 2020, európskym pilierom sociálnych práv a cieľmi trvalo udržateľného rozvoja OSN. Tieto prínosy budú pravdepodobne pokračovať v strednodobom a dlhodobom horizonte, a to aj vzhľadom na pretrvávajúcu relevantnosť a udržateľnosť činností.

Konsenzus o význame zachovania tohto druhu podpory na úrovni EÚ. Z hodnotenia vyplynulo, že súčasná štruktúra ESF+ s kombinovaným systémom zdieľaného, priameho a nepriameho riadenia by mohla zvýšiť pozitívne účinky a rozšíriteľnosť činností EaSI a zároveň zabezpečiť lepšiu koordináciu s programami EÚ zameranými na rovnaké skupiny.

3. Závbery

Napriek tomu, že tieto dva programy významne prispeli k riešeniu spoločenských výziev, mali obmedzený rozsah a finančné zdroje, čo znamenalo, že zásadne neovplyvnili sociálno-ekonomické trendy. Hodnotenie tiež identifikovalo konkrétne potenciálne oblasti na zlepšenie, ktorým by Komisia mohla venovať osobitnú pozornosť pri programovaní akcií v rámci následného ESF+, a ďalších partnerov zapojených do súčasného vykonávania, napríklad Európsky orgán práce (ELA) a Program InvestEU¹⁷.

3.1. Poučenia, ktoré sa už kapitalizovali

Nižšie je vysvetlené, ako sa do štruktúry ESF+, najmä na základe záverov strednodobého hodnotenia EaSI, začlenili poznatky potvrdené v rámci hodnotenia *ex post* týkajúceho sa EaSI.

¹⁷ V období 2021 – 2027 sa EaSI stal integrovanou súčasťou konsolidovaného jednotného fondu, tzv. [Európskeho sociálneho fondu plus](#) (ESF+). Zachovali sa mnohé ustanovenia predchádzajúceho samostatného programu EaSI, čím sa zabezpečila kontinuita jeho cieľov a zároveň sa zdôraznil ich sociálny rozmer v kontexte podpory európskeho piliera sociálnych práv. Finančné nástroje pre mikrofinancovanie a sociálne podniky zavedené v rámci bývalého EaSI sa zaviedli v rámci [Fondu InvestEU](#), zatiaľ čo funkcia úradu pre koordináciu siete EURES bola prenesená na [Európsky orgán práce](#) (ELA) založený v roku 2019.

- **Štruktúrovaná komunikácia a šírenie informácií.** Príležitosti a výsledky financovania prostredníctvom zložky EaSI sú od roku 2021 propagované prostredníctvom [portálu financovania a ponúk](#). Tento portál ponúka naozaj jednotné kontaktné miesto nielen na vyhľadávanie príležitostí, ale aj na každodenné interakcie projektov s EÚ¹⁸. Poskytuje jedinečné kontaktné miesto pre plne elektronickú správu centrálne spravovaných grantov a verejných zákaziek. Zahŕňa všetky centrálne riadené programy EÚ a poskytuje jednoduchý prístup k možnostiam financovania a výzvam na predkladanie návrhov na základe kľúčových slov a plnotextového vyhľadávania. Sekcia verejného obstarávania sa bude naďalej vykonávať s ohľadom na úplnú integráciu služby verejného obstarávania (elektronické spracovanie ako v prípade grantov). Okrem toho [národné kontaktné miesta pre zložku EaSI](#) podporujú možnosti a výsledky zložky EaSI v jazykoch zúčastnených krajín. Pred prijatím ročného pracovného programu každej zo zložiek EaSI sa organizujú aj štruktúrované konzultácie so zainteresovanými stranami¹⁹.
- **Lepšie podmienky pre rozšírenie sociálnych inovácií.** Nariadenie o ESF+ podnecuje členské štáty, aby využili nový integrovaný prístup na podporu sociálnych inovácií. V rámci zložky EaSI sa tak pokračuje v testovaní nových politických prístupov v malom rozsahu prostredníctvom sociálneho experimentovania a táto zložka naďalej slúži ako základ pre rozšírenie sociálnych inovácií, činností s účelom začlenenia a/alebo uplatnenia v rámci zložky ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu alebo iných fondov. Uvedené právne ustanovenia však²⁰ boli spojené s novými prostriedkami na podporu sociálnych inovácií, najmä [nadnárodnej spolupráce](#)²¹ financovaním [kompetenčných centier pre sociálnu inováciu a národných kontaktných miest](#)²². Do akcií zložky EaSI sa čoraz viac začleňujú aj ciele digitálnej a zelenej transformácie; napríklad už v roku 2022 bola

¹⁸ Projekty sa predkladajú v sekcii [Projekty a výsledky](#), zatiaľ čo sa systém eGrants – prístupný cez ten istý portál – stal jednotnou bránou pre všetky výmeny (predkladanie, hodnotenie, vykonávanie a podávanie správ) medzi žiadateľmi a Komisiou. Na portáli sú k dispozícii aj ďalšie informácie a štatistiky o návrhoch, úspešnosti, financovaných projektoch a účastníkoch. Okrem toho je súčasťou portálu aj sekcia „Novinky a podujatia“ s novinkami o zložke EaSI. Komisia v nej informuje o podujatiach EaSI vrátane podujatí organizovaných v členských štátoch a zúčastnených krajinách a uverejňuje články informujúce o tejto zložke.

¹⁹ Tento každoročný strategický dialóg má dve časti: na jednej strane prebiehajú konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti na úrovni EÚ prostredníctvom online dialógu, na druhej strane konzultácie so sociálnymi partnermi na úrovni EÚ prostredníctvom výmeny e-mailov.

²⁰ Zatiaľ čo [nariadenie o ESF](#) obsahovalo ustanovenie (článok 9) o podpore sociálnych inovácií, v [nariadení o ESF+](#) sa vyžaduje, aby členské štáty venovali aspoň jednu prioritu podpore sociálnych inovácií a sociálneho experimentovania a/alebo rozširovaniu inovácií, ktoré boli testované v malom rozsahu, v rámci zložky EaSI a iných programov Únie. Maximálna miera spolufinancovania pre takého priority sa môže zvýšiť na 95 % pri maximálne 5 % z vnútroštátnych zdrojov zo zložky ESF+ v rámci zdieľaného riadenia.

²¹ V súlade s článkom 15 [nariadenia o ESF+](#) členské štáty môžu podporovať akcie nadnárodnej spolupráce v rámci ktoréhokoľvek zo špecifických cieľov programu. Na nadnárodnú spoluprácu bolo vyčlenené finančné krytie vo výške 175 miliónov EUR (v cenách roku 2018) s cieľom urýchliť prenos a uľahčiť rozširovanie „inovatívnych riešení“. Preto bolo vybraných šesť konzorcií, aby založili [kompetenčné centrá pre sociálnu inováciu](#) a podporili sociálne inovácie na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a nadnárodnej úrovni. V súčasnosti pokrývajú 25 krajín, mobilizujú 148 organizácií a pomáhajú riadiacim orgánom pri programovaní a vykonávaní akcií v oblasti sociálnych inovácií, ako aj pri podpore organizácií priamo na mieste prostredníctvom budovania kapacít, prenosu poznatkov a vytvárania sietí.

²² Doplnková podporná iniciatíva spočíva v [národných kontaktných miestach \(NCP\)](#) financovaných v rámci zložky priameho riadenia. Zatiaľ čo kompetenčné centrá sa zameriavajú na sociálne inovácie, národné kontaktné miesta informujú o všetkých činnostiach zložky EaSI vrátane možností financovania, požiadaviek na podávanie žiadostí a výsledkov projektov.

vyhlásená výzva na predkladanie návrhov zameraná na testovanie prístupov sociálnej inovácie na podporu zelenej a digitálnej transformácie v školách, centrách odbornej prípravy, na pracovisku a v miestnych komunitách.

- **Synergie s ostatnými programami Únie** ESF+ sa usiluje najmä o zabezpečenie komplementárnosti s Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR), Európskym fondom na prispôsobenie sa globalizácii (EGF), programom Erasmus+, Európskym zborom solidarity, Fondom pre azyl a migráciu (AMIF), ako aj s programom Horizont Európa a programom Digitálna Európa. Jedným z príkladov synergie medzi ESF+ a programom Erasmus+ je spoločný systém financovania [EUROPASS](#), ktorý predstavuje pozoruhodný príklad spolupráce medzi ESF+ a programom Erasmus+²³.
- **Zjednodušené riadenie.** ESF+ funguje v režime zdieľaného aj priameho riadenia a opiera sa o novú jednoduchšiu štruktúru riadenia. Výbor ESF+ podporujú dve špecializované technické pracovné skupiny, jedna pre zdieľané riadenie a druhá pre zložku EaSI. Táto štruktúra riadenia umožňuje silnejšie synergie vo fáze programovania aj vykonávania a zároveň lepšie prepája jednotlivé druhy činností a príjemcov. Pokiaľ ide o pridelenie zdrojov, zložka EaSI sa v súčasnosti stále viac zameriava na vyváženú konkurenčných potrieb a priorít, zatiaľ čo predchádzajúce hranice (orientačné rozdelenie podielov) medzi osami boli úplne odstránené.
- **Zvýšená rozpočtová flexibilita.** Hodnotením *ex post* sa potvrdilo zistenie strednodobého hodnotenia EaSI, že doložka flexibility, ktorá mala upraviť financovanie medzi tromi osami (článok 33 [nariadenia o EaSI](#)²⁴), bola v praxi neefektívnym ustanovením vzhľadom na významnú potenciálnu administratívnu záťaž spojenú s fungovaním týchto zmien. Na základe zistení strednodobého hodnotenia EaSI sa [súhrnným nariadením](#) (2018) zaviedli zmeny nariadenia o EaSI s cieľom dosiahnuť flexibilnejší rozpočet. V dôsledku toho článok 33 zastaral, a preto bol vypustený z právneho základu EaSI. V období 2021 – 2027 došlo k zjednodušeniu a dosiahnutiu flexibility financovania a zároveň k zrušeniu troch zložiek bývalého programu EaSI (PROGRESS, EURES a mikrofinancovanie/sociálne podnikanie).
- **Zjednodušený a posilnený systém merania výkonnosti.** Z hodnotenia vyplýva, že na zníženie administratívnej záťaže útvarov EK a zainteresovaných strán je potrebné zjednodušenie a racionalizácia systému monitorovania/hodnotenia programu²⁵. V nariadení o ESF+ (na základe zistení strednodobého hodnotenia programu EaSI, ktoré boli potvrdené hodnotením *ex post*) je na účely podávania správ o pokroku zložky EaSI pri dosahovaní jej cieľov identifikovaných 5 kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI), ktoré sú dobre zrozumiteľné, praktické a uskutočniteľné. S cieľom zabezpečiť správne porozumenie vnímaniu a interakciám zainteresovaných strán sa v novom systéme

²³ ESF+ a program Erasmus+ sú zamerané na podobné oblasti, najmä na pomoc ľuďom pri získavaní nových zručností, zvyšovaní kvalifikácie s cieľom reagovať na potreby priemyselných odvetví, zlepšovaní digitálnych zručností a kvality vzdelávania a odbornej prípravy.

²⁴ Webová stránka venovaná nariadeniu o EaSI na portáli Európa obsahuje zmenené znenie nariadenia, v ktorom bol článok 33 vypustený.

²⁵ Na základe skúseností so systémom merania výkonnosti EaSI – s celkovým počtom 42 hlavných a doplnkových ukazovateľov – bol na meranie výkonnosti zložky EaSI v rokoch 2021 – 2027 vytvorený zjednodušený systém s obmedzeným počtom kvantitatívnych ukazovateľov.

monitorovania/hodnotenia očakáva zber údajov pomocou doplnkových metód, ako sú rozhovory, ohniskové skupiny a zisťovania. Na účinné preskúmanie prepojení medzi politikami a vykonávaním programu sa používajú metódy triangulácie údajov, ktoré umožňujú prepojiť škálu dostupných údajov vrátane kvantitatívnych a kvalitatívnych informácií.

3.2. Získané poznatky na uplatnenie v budúcich politikách

Niekoľko oblastí na zlepšenie by sa mohlo riešiť v rámci zložky EaSI, ale aj – ak je to vhodné – v rámci ELA (vlastník portálu EURES od roku 2019) a Programu InvestEU (spája množstvo predchádzajúcich finančných nástrojov EÚ vrátane tých, ktoré boli zavedené v rámci EaSI).

- **zvyšovanie viditeľnosti zložky EaSI** zvýšením frekvencie zverejňovania informácií o možnostiach financovania a prispôbením jeho načasovania; šírením viacerých výsledkov, príkladov a osvedčených postupov pre konkrétne krajiny; vytvorením online databáz projektov; zabezpečením toho, aby sa informácie dostali k širokej verejnosti z hľadiska geografického pokrytia a typov zainteresovaných strán; zlepšením používateľskej ústretovosti a prístupnosti obsahu webových stránok pre širokú verejnosť vrátane poskytovania informácií vo viacerých jazykoch,
- **zabezpečenie väčšej viditeľnosti výsledkov sociálneho experimentovania** (najmä medzi riadiacimi orgánmi zdieľaného riadenia ESF+) a portálu EURES (najmä medzi zamestnávateľmi),
- **preskúmanie nových spôsobov/stimulov na väčšie rozšírenie sociálnych experimentov**, podielu voľných pracovných miest na vnútroštátnej úrovni zverejnených na portáli EURES a prístupu žien a nezamestnaných na trh s finančnými nástrojmi,
- **zlepšenie prepojenia medzi portálom EURES a portálom Europass** navrhnutím jedného účtu na prístup ku všetkým žiadostiam prostredníctvom jednotného prihlásenia sa v službe EU Login pre EURES aj Europass; uľahčením navigácie medzi portálmi EURES a Europass a odstránením prekrývajúcich sa funkcií²⁶,
- **preskúmanie spôsobov, ako znížiť administratívnu záťaž grantov na akciu a grantov na prevádzku** na strane žiadateľov aj útvarov Komisie,
- **posilnenie synergii s fondmi na úrovni EÚ zameranými na podobné skupiny**, najmä s tými, ktoré sú vykonávané GR EAC, GR GROW a GR RTD, a ďalších synergii s inými fondmi, napríklad s fondmi pre rozvoj vidieka (EPFRV),
- **zlepšenie začlenenia horizontálnych zásad** do všetkých činností v rámci zložky EaSI, najmä tých, ktoré sa týkajú zdravotného postihnutia a prístupnosti,

²⁶ GR EMPL a ELA v súčasnosti rokujú o podrobnostiach týchto technických zlepšení.

- **zlepšenie začlenenia cieľov digitálnej a zelenej transformácie** do všetkých činností v rámci zložky EaSI. Prispievanie k lepšiemu využívaniu digitálnych finančných služieb, najmä zraniteľnými osobami, v prípade ktorých je pravdepodobnosť prospechu z digitalizácie finančných služieb najnižšia (vrátane vidieka),
- **poskytovanie dodatočného financovania**, ktoré umožní rozšíriť a/alebo preniesť osvedčené sociálne experimenty na ďalšie subjekty alebo kontexty, čím sa dosiahne širší vplyv, uľahčí sa rast sociálnych podnikov, podporí sa rozvoj mikrofinančného sektora²⁷, ako aj riešenie nových sociálnych, environmentálnych a digitálnych výziev,
- **zabezpečenie primeraného časového rámca** a rozsahu hodnotenia, najmä v prípade činností súvisiacich s budovaním kapacít, sociálnym experimentovaním a transparentnosťou trhu práce, ktorých účinkov sa prejaví až časom.

Z hľadiska budúcnosti sa zložka EaSI integrovaná v rámci ESF+ javí ako kľúčový nástroj na podporu zamestnanosti a sociálnych inovácií v Európe, na vytvorenie synergií so zložkou zdieľaného riadenia ESF+, na podporu politík EÚ a členských štátov v oblasti zamestnanosti, sociálnych vecí a zručností (najmä vykonávanie európskeho piliera sociálnych práv), na posilnenie kapacít zainteresovaných strán a na podporu širšieho využívania financovaných iniciatív.

²⁷ Z hodnotenia vyplýva, že pôvodný rozpočet pre tretiu os EaSI bol nedostatočný (na preklopenie tejto medzery vo financovaní bolo potrebné navýšenie prostriedkov).